

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๖๒

วันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง คำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือ และเอกสารประกอบ พึงได้ว่า

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ และได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น และถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น นางอัมพร ดิศกุล ณ อยุธยา คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๗,๘๐๐ หุ้น และถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น และนายวรดิศ ดิศกุล ณ อยุธยา บุตรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนางสาวภาคินี วิริยะรังสฤษฎ์ ได้ร่วมกันจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซไซตี้ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นจำนวน ๑๕,๐๐๐ หุ้น ต่อมาที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีมติให้เลิกบริษัทและตั้งนางสาวภาคินี วิริยะรังสฤษฎ์ เป็นผู้ชำระบัญชีตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยบริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซไซตี้ จำกัด ได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนเลิกบริษัทไว้แล้วเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ และได้จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ ตามหนังสือรับรอง ที่ สจ.๑ ๐๓๕๖๓๒ ของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีเนื่องจากมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ ณ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น และถือหุ้นในบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น นางวรรณ ชูโชติถาวร คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๖,๐๐๐ หุ้น และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ทำสัญญาจัดการกองทุนส่วนบุคคลกับบริษัทหลักทรัพย์ ไทยพาณิชย์ จำกัด ส่วนนางสาวคันสนีย์ ชูโชติถาวร บุตรของผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท วิจิตรภัณฑ์ ปาถ์มออยล์ จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น

ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ และลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ นางสุภาพร เจริญเศรษฐศิลป์ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) โดยปรากฏข้อมูลการถือหุ้นในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐

จำนวน ๔,๒๐๐ หุ้น และต่อมาในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ซื้อหุ้นของ บริษัทดังกล่าวจำนวน ๘๐๐ หุ้น รวมเป็นหุ้นที่ถือทั้งสิ้นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทบการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ ...” โดยมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๑๘๔ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วย โดยอนุโลม ...” มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้อง ... (๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ...” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำ (๒) ... มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา นั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย” และมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสาม บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสอง ไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัวหากได้กระทบการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

ซึ่งมาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ และมาตรา ๑๘๗ อยู่ในหมวด ๕ ว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เป็นบทบัญญัติควบคุมผู้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และฝ่ายบริหาร ได้แก่ รัฐมนตรี เพื่อป้องกันมิให้เกิดสถานการณ์ที่ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ในสองสถานะ คือ ประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากสถานการณ์การขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้นเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันและเป็นเหตุทำให้สาธารณชนเกิดความเคลือบแคลงสงสัย โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม และมาตรา ๑๘๔ วรรคสาม บัญญัติให้นำมาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของรัฐมนตรีนั้นที่ดำเนินการ ในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ไว้ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒-๑๔/๒๕๕๓ สรุปได้ว่า บทบัญญัติว่าด้วยการกระทำอันต้องห้าม ในส่วนการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ มีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่าง การปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งด้วยการใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปแทรกแซงในเรื่องของการได้มาซึ่งสัมปทานและเป็นคู่สัญญากับรัฐ ในลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือการใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งอาจมีผลให้กิจการของบริษัทที่อยู่ในขอบข่ายตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง ได้รับประโยชน์อันมีผลให้ตนได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากการถือหุ้นดังกล่าว หรือเข้าไปมีส่วนในการใช้ข้อมูลที่ตนได้รับรู้จากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่แล้วไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้ตำแหน่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลอื่นได้ อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าวนี้ จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ การถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงต้องไม่จำกัดสิทธิ

ในทรัพย์สินของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และคำวินิจฉัยดังกล่าวได้ให้นิยามคำว่า “การรับสัมปทานจากรัฐ” หมายถึง การที่รัฐให้สิทธิกับเอกชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชาติหรือจากสิทธิประโยชน์อันเป็นสาธารณะ สัมปทานจึงรวมถึงประทานบัตรที่รัฐออกให้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่ก็ตาม และได้วินิจฉัยว่า ข้อห้ามมิให้กระทำการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม มีเจตนาห้ามมิให้กระทำการใด ๆ ที่สามารถใช้หรือถูกใช้ สถานภาพหรืออำนาจหน้าที่เข้าไปมีส่วนได้เสียในบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม จึงมีความหมายรวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่แม้จะมีได้ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามโดยตรง แต่หากบริษัทนั้นเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) ที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม ในจำนวนมากพอที่จะทำให้มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามได้ ย่อมเป็นการกระทำโดยทางอ้อมตามความหมายดังกล่าว ส่วนการห้ามถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่า จะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่า จะต้องใช้อำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียว ก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำ กิจการก็ตาม

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามของรัฐมนตรีโดยห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งยังคงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันมีความมุ่งหมายที่จะมิให้รัฐมนตรีถือหุ้นจำนวนมากของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจนทำให้เป็นผู้มีอำนาจจัดการห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้นในเวลาเดียวกับที่ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งของตนเอื้อประโยชน์แก่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ตนเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๑ และที่ ๕/๒๕๖๑ สรุปได้ว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ รวมทั้งการมุ่งมั่นทำงานในตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานบ้านเมือง อันเป็นมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ

รัฐมนตรีเป็นไปโดยสุจริตมิได้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว อย่างไรก็ตาม การจำกัดสิทธิการถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด สิทธิในการถือหุ้นของรัฐมนตรียังคงมีอยู่ เพียงแต่ถูกจำกัดให้ถือหุ้นได้ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือรัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าและประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในส่วนที่เกินร้อยละห้าต่อไป ก็จะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นนั้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบอีกครั้งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ออนหุ้นส่วนหรือหุ้นนั้น

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ จะนำมาใช้บังคับกับผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้หรือไม่ เพียงใด

เห็นว่า กรณีดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๑ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เป็นบทเฉพาะกาลที่บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง บัญญัติยกเว้นกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) เฉพาะกรณีตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๑) เท่านั้น โดยจะต้องถือเอาวันที่ รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่ง ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงเป็นรัฐมนตรี ที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้และถูกรับรองโดยรัฐธรรมนูญ ให้เป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ การพ้นจากตำแหน่งย่อมเป็นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง จึงต้องนำมาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๑๘๗ มาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้อง ทั้งสองด้วย โดยถือว่าผู้ถูกร้องทั้งสองได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ตั้งแต่วันที่ รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ คือ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ นั้น มีข้อที่ต้องพิจารณาก่อนว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้องทั้งสี่ถือหุ้นนั้น เป็นบริษัท อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า

(๑) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตปูนซิเมนต์และสินค้าวัสดุ ก่อสร้างต่างๆ โดยได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่จากกระทรวงอุตสาหกรรม ดังนั้น บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการค้าขายเชื้อเพลิง ซึ่งแม้จะมีใช้บริษัท ที่รับสัมปทานโดยตรงหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) เช่น ถือหุ้นในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานเพื่อประกอบกิจการสำรวจและ ผลิตปิโตรเลียมจากกระทรวงพลังงาน ในสัดส่วนร้อยละ ๖๕.๒๕ ของหุ้นทั้งหมด (ข้อมูล ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) อันเป็นจำนวนมากพอที่จะครอบงำกิจการได้ เมื่อบริษัท ปตท. สำรวจและผลิต ปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากรัฐ ดังนั้น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งถือหุ้น ในบริษัทดังกล่าว จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐโดยทางอ้อม อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓) บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการด้านปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์ ซึ่งแม้จะมีใช้บริษัทที่รับสัมปทานโดยตรงหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาด

ตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) คือ ถือหุ้นในบริษัท ไทยแทงค์ เทอร์มินอล จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจัดการและประกอบกิจการทำขนถ่ายและคลังเก็บสินค้าเหลวจากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในสัดส่วนร้อยละ ๕๑ ของหุ้นทั้งหมด (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒) อันเป็นจำนวนมากพอที่จะครอบงำกิจการได้ เมื่อบริษัท ไทยแทงค์ เทอร์มินอล จำกัด ได้รับสัมปทานจากรัฐ ดังนั้น บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐโดยทางอ้อม อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒)

(๔) บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการด้านการลงทุนในธุรกิจโทรคมนาคม สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งแม้จะมีในบริษัทที่รับสัมปทานโดยตรงหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) คือ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งทำสัญญาเพื่อดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศกับกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบันกำกับดูแลโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในสัดส่วนร้อยละ ๔๑.๑๓ ของหุ้นทั้งหมด (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒) เมื่อบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากรัฐ ดังนั้น บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐโดยทางอ้อม อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒)

(๕) บริษัท วิจิตรภัณฑ์ ปาล์มออยล์ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสวนปาล์มน้ำมัน โดยได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้เข้าทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในป่าสงวนแห่งชาติ ระหว่างวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐ จนถึงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๘ กรณีจึงเป็นการที่รัฐให้สิทธิกับบริษัท วิจิตรภัณฑ์ ปาล์มออยล์ จำกัด (มหาชน) ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชาติหรือสิทธิประโยชน์อันเป็นสาธารณะในที่ดินของรัฐ ดังนั้น บริษัท วิจิตรภัณฑ์ ปาล์มออยล์ จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เมื่อหนังสืออนุญาตดังกล่าวได้สิ้นอายุลงเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๘ แล้ว และมีได้มีการต่ออายุแต่อย่างใด การเข้าไปในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหลังจากที่หนังสืออนุญาตได้สิ้นอายุลงจึงเป็นไปโดยผลจากคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลปกครองกลาง

ไม่ได้เกิดจากการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ ดังนั้น หลังจากวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๘ บริษัท วิจิตรภัณฑ์ ปาล์มออยล์ จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างใด

(๖) บริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซโซตี้ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการจัดฝึกอบรม สัมมนา และให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจเอกชน โดยไม่ปรากฏว่าบริษัทได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ ที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือเป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) ที่ประกอบ กิจการอันเป็นการต้องห้ามในจำนวนมากพอที่จะทำให้มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทที่ประกอบ กิจการอันเป็นการต้องห้ามได้ ดังนั้น บริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซโซตี้ จำกัด จึงมิได้เป็นบริษัท ที่รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนอันมีลักษณะเป็นการต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างใด

มีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม หมายความว่ารวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานก่อนที่จะดำรง ตำแหน่งรัฐมนตรีด้วยหรือไม่ เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓ ซึ่งได้ วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) อันเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ว่า การถือหุ้นตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ ไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวันที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นวันเริ่มสมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้วจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนอกจากจะบัญญัติถึง การถือหุ้นของรัฐมนตรีไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ยังได้บัญญัติกรณีการถือหุ้นของรัฐมนตรีไว้ในมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๕๘ (๓) ว่า รัฐมนตรี ต้องไม่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ซึ่งลักษณะต้องห้ามดังกล่าวนี้ หมายความว่ารวมถึงการถือหุ้นก่อนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและยังคงไว้ซึ่งการถือหุ้นจนถึงขณะดำรงตำแหน่ง และการถือหุ้นในขณะดำรงตำแหน่ง อีกทั้งยังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘๗ ซึ่งนอกจากจะบัญญัติห้าม รัฐมนตรีถือหุ้นในบริษัทแล้ว ยังบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่อไป

ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติด้วย ดังนั้น หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะห้ามรัฐมนตรีคงไว้ซึ่งการถือหุ้น
ในบริษัทที่อยู่ในขอบข่ายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ก็ต้องบัญญัติห้ามไว้ให้ชัดเจน
ดังเช่นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๑๘๗

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความเป็นมาของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ปรากฏชัดว่าเป็นบทบัญญัติที่เคยมีมาก่อน
ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ บางฉบับได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นที่มีมาก่อนด้วย บางฉบับก็มิได้มีการห้าม
การคงไว้ซึ่งหุ้นที่มีมาก่อน ดังตัวอย่างในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งเดิม
มิได้มีข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะต้องห้ามไว้ในมาตรา ๑๐๘
วรรคหนึ่ง (๒) แต่ต่อมาภายหลังเมื่อประสงค์จะขยายข้อห้ามไปถึงการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือ
การเป็นคู่สัญญาด้วย ก็จะต้องกระทำโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้มีข้อความห้ามการคงถือไว้
ซึ่งสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญาด้วย อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนด้วย ดังปรากฏตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๔
วรรคหนึ่ง (๒) หรือในกรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐
วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งมีได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น ในชั้นยกร่างและ
พิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีข้อเสนอเบื้องต้นให้เพิ่มบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้
ซึ่งการถือหุ้นของบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย ซึ่งหากประสงค์จะคงไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวต่อไปจะต้อง
แจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องโอนหุ้นดังกล่าวให้นิติบุคคล
ที่จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นถือแทน แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยและมีมติให้ตัดร่างบทบัญญัติ
ที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามออกไป ดังปรากฏในรายงานการประชุม
สภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๕ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมิได้มีบทบัญญัติห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย
ซึ่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็มีได้มีเจตนารมณ์ที่จะ
เปลี่ยนแปลงข้อห้ามดังกล่าวให้ผิดไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างไร
และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ก็ยังคง
หลักการดังกล่าวไว้โดยมิได้เปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์ดังกล่าวแต่อย่างไร จึงมิได้บัญญัติข้อความห้ามการคงไว้
ซึ่งการถือหุ้นดังกล่าวเข้าไปด้วย ซึ่งคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยในกรณีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และสมาชิกวุฒิสภา ส่วนในกรณีของรัฐมนตรีนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ บัญญัติให้นำความในมาตรา ๑๘๔ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม ย่อมหมายความว่าให้นำมาใช้บังคับตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติเรื่องรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจฝ่ายบริหารที่มีอำนาจแสวงหาประโยชน์ได้มากกว่าการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีหน้าที่คัดเลือกและตรวจสอบการเข้ารับและปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานหรือสัญญาอื่นซึ่งมีลักษณะผูกขาดตัดตอนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อย่อมก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม มีโอกาสที่จะบริหารราชการเพื่อประโยชน์แก่กิจการของตนอันเป็นผลเสียต่อราชการแผ่นดินโดยรวมหรือเอกชนรายอื่น อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าวนี้จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๗ บัญญัติรับรองไว้ การถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงต้องไม่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) จึงไม่รวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานซึ่งมีมาก่อนการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ดังนั้น หากมีการถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานมาแล้วก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี แม้จะยังคงถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานไว้ต่อไปหลังจากดำรงตำแหน่งแล้ว ก็ไม่เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) โดยมุ่งประสงค์ไปที่การกระทำของรัฐมนตรีนี้นั้นระหว่างดำรงตำแหน่งว่าเกิดกรณีการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานหรือเกิดกรณีการถือหุ้นในบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า กรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้วก็ไม่เป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม อย่างไรก็ตาม การคงไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๗ ด้วย เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๒๕ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท และถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๐๑๑ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน

๗,๘๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๖๕ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท และถือหุ้น
ในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๐๑๘ ของจำนวนหุ้น
ทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท ส่วนบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๑ บรรลุนิติภาวะแล้วจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับ
มาตรา ๑๘๗ เมื่อการถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑ และคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เกินร้อยละห้าของ
จำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่ได้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ดังนั้น จึงไม่มีเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลง
เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

กรณีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนางสาวภาคนิ วีริยะรังสฤษฎ์
ได้ร่วมกันจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซไซตี้ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๒
โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นจำนวน ๑๕,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๑๕ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้
ในบริษัท ต่อมาที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีมติให้เลิกบริษัทและตั้งนางสาวภาคนิ วีริยะรังสฤษฎ์ เป็นผู้ชำระบัญชี
ตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ และบริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซไซตี้ จำกัด ได้จดทะเบียน
เลิกบริษัทเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยมีนางสาวภาคนิ วีริยะรังสฤษฎ์ เป็นผู้ชำระบัญชี
ต่อมาวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และบริษัท แฟมิลี บิสซิเนส โซไซตี้ จำกัด ได้จดทะเบียน
เสร็จการชำระบัญชี เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๑๒๔๕ บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกันแล้ว ก็ให้พึงถือว่ายังคงตั้งอยู่
ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี” และมาตรา ๑๒๕๐ บัญญัติว่า “หน้าที่ของผู้ชำระบัญชี
คือชำระสะสางกิจการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จสิ้นไป กับจัดการใช้หนี้เงินและ
แจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น” ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีฐานะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท
แฟมิลี บิสซิเนส โซไซตี้ จำกัด ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งเกินกว่าร้อยละห้าของจำนวน
หุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการ
หุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ แล้ว บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการป้องกันมิให้รัฐมนตรีมีผลประโยชน์
ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อผลประโยชน์
ส่วนตัวและครอบครัว อันเป็นการควบคุมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกัน

แห่งผลประโยชน์ เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตโดยคำนึงถึง
ประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นสำคัญ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งของตนเอื้อประโยชน์
แก่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ตนเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้มีการจดทะเบียน
เลิกบริษัทไปแล้วก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ซึ่งผลของการเลิกบริษัท คือ
บริษัทย่อมหยุดประกอบธุรกิจตามปกติ และกรรมการของบริษัทหมดอำนาจในการบริหารจัดการงาน
ของบริษัทต่อไป เพื่อให้ผู้ชำระบัญชีเข้ามาชำระสะสางการงานของบริษัทให้เสร็จสิ้นไป เพื่อประโยชน์
ในการรวบรวมทรัพย์สินมาจัดการใช้หนี้เงินและแจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น
อันเป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด บริษัทยังคงมีสภาพเป็นนิติบุคคลอยู่ตราบเท่าเวลา
ที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชีเท่านั้น และเมื่อได้มีการจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีแล้วบริษัทจึงจะ
สิ้นสภาพลง ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงไม่ได้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗
ดังนั้น จึงไม่มีเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐
วรรคหนึ่ง (๕)

กรณีของผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เป็นการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทาน
ก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้ว
ก็ไม่ใช่การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒)
และวรรคสาม อย่างไรก็ตาม การคงไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๗ ด้วย เมื่อข้อเท็จจริง
รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ
๐.๐๐๐๐๑๘ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท และถือหุ้นในบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล
จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๑๑ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท
คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๖,๐๐๐ หุ้น
คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๘๑ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท ส่วนบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๓
บรรลุนิติภาวะแล้วจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๗ เมื่อการถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๓ และคู่สมรส
ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๓
จึงไม่ได้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๗ ดังนั้น จึงไม่มีเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรี
ของผู้ถูกร้องที่ ๓ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนกรณีของผู้ถือหุ้นที่ ๔ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า คู่สมรสของผู้ถือหุ้นที่ ๔ ถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทาน คือ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔,๒๐๐ หุ้น ก่อนที่ผู้ถือหุ้นที่ ๔ จะได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากนั้น ก็ไม่เป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม แต่การที่คู่สมรสของผู้ถือหุ้นที่ ๔ ได้ซื้อหุ้นของบริษัทดังกล่าวเพิ่มเติม จำนวน ๘๐๐ หุ้น ในระหว่างที่ผู้ถือหุ้นที่ ๔ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จึงเป็นกรณีผู้ถือหุ้นที่ ๔ ได้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม แม้อาจมาคู่สมรสของผู้ถือหุ้นที่ ๔ จะได้ขายหุ้นที่ซื้อมาเพิ่มจำนวนดังกล่าวทันทีภายหลังจากที่ได้รับทราบการแจ้งข้อกล่าวหาจากคณะกรรมการได้สวนข้อเท็จจริงของผู้ร้องไปแล้วก็ตาม ก็ไม่อาจมีผลเป็นการลบล้างการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวซึ่งได้กระทำลงไปแล้วได้ ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถือหุ้นที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่า คู่สมรสของผู้ถือหุ้นที่ ๔ มิได้มีเจตนาที่จะซื้อหุ้นบริษัทที่รับสัมปทาน เนื่องจากไม่ทราบมาก่อนหุ้นบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เป็นหุ้นบริษัทที่รับสัมปทาน นั้น เห็นว่า สาระสำคัญของการลงทุนในหุ้นนั้น ก่อนที่ผู้ลงทุนจะตัดสินใจเข้าไปลงทุนในบริษัทใด ๆ ย่อมจะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบริษัทที่ตนประสงค์จะลงทุนเสียก่อนว่าบริษัทนั้นน่าสนใจที่จะลงทุนหรือไม่ โดยดูจากลักษณะและรูปแบบการดำเนินธุรกิจ ความสามารถในการแข่งขัน และศักยภาพในการทำกำไร รวมถึงผลประกอบการและสถานะทางการเงินของบริษัทว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร ข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงรับฟังไม่ได้ อีกทั้งหากยินยอมหรือปล่อยให้มีการอ้างเหตุแห่งความไม่รู้ดังที่ผู้ถือหุ้นที่ ๔ กล่าวอ้างแล้ว มาตรการที่มุ่งจะใช้ในการป้องกันมิให้เกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ก็มิอาจที่จะบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้

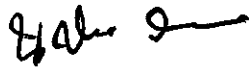
มีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถือหุ้นที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว การสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีจะมีผลตั้งแต่เมื่อใด

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย” มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยและเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” และมาตรา ๑๖๐ (๘) บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับถึงวันแต่งตั้ง” ประกอบกันแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ได้บัญญัติถึงเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ซึ่งหากกรณีมีเหตุหนึ่งเหตุใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗๐ เกิดขึ้นความเป็นรัฐมนตรีของผู้นั้นย่อมสิ้นสุดลง โดยหากเหตุนั้นเป็นเหตุตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้นั้นสิ้นสุดลงเฉพาะตัวหรือไม่ ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้นั้นสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ก็จะต้องให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ หากพิจารณาตามหลักทั่วไป คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีผลในวันอ่านซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัย ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ ดังนั้น จึงต้องให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่หากเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ก็ต้องให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ โดยเป็นการพิจารณาตามข้อเท็จจริงอันแสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายในข้อที่ต้องการมิให้รัฐมนตรีผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินต่อไป ทั้งนี้ การมีผลของการพ้นจากตำแหน่งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๘) ที่ได้บัญญัติลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรีไว้ว่า ต้องไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับถึงวันแต่งตั้ง ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยในคดีนี้ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวไปแล้วนับแต่วันดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) การจะวินิจฉัยให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และให้พ้นจากตำแหน่ง จึงต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) โดยให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ